

**THE MAIN ASPECTS OF ACADEMIC MOBILITY
IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE**

**ОСНОВНІ АСПЕКТИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Gorsha O. V. Горша О. В.

*Doctor of Medical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Pediatrics
Medical Institute of the Black Sea National
University named after Petro Mohyla,
Mykolaiv, Ukraine*

*доктор медичних наук, професор,
професор кафедри педіатрії
Медичний інститут Чорноморського
національного університету
імені Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна*

Kulish S. O. Куліш С. О.

*Postgraduate,
Odesa National Medical University,
Assistant of the Department of Surgery
No. 3
Odesa, Ukraine*

*аспірант,
Одеський національний медичного
університет,
асистент кафедри хірургії № 3
м. Одеса, Україна*

В умовах воєнного стану питання академічної мобільності постає дуже гостро. Правове забезпечення його вирішення відбулося 13 травня 2022 року, коли Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 599 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності» [1, с. 140].

Постановою вносяться зміни до декількох нормативно-правових актів, а саме до:

– Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання та стажування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 р. № 287 [2];

– Порядку призначення і виплати стипендій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 «Питання стипендіального забезпечення» [3, с. 78];

– Постанови Кабінету Міністрів України від 20 січня 2010 р. № 82 «Про норми відшкодування витрат, пов'язаних з направленням вихованців, учнів, студентів, курсантів, слухачів, стажистів, клінічних ординаторів, аспірантів і докторантів для участі у заходах, що проводяться в Україні та за кордоном» [4, с. 101];

– Постанови Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» [5, с. 35].

Передусім, Постановою поточнено перелік учасників академічної мобільності. На відміну від попереднього [5, с. 35], дія нового Порядку поширюється не лише на заклади вищої освіти і наукові установи, але й на заклади фахової передвищої освіти та частково – на заклади професійної (професійно-технічної) освіти. З одного боку було розширено перелік учасників академічної мобільності, а з іншого – визначено перелік осіб, на який він не поширюється. А конкретно;

- особи, тимчасово допущені до занять;
- слухачі;
- здобувачі освіти, які перебувають в академічній відпустці;
- здобувачі освіти (наукового ступеня), працівники військових закладів фахової передвищої, вищої освіти, закладів фахової передвищої, вищої освіти зі специфічними умовами навчання;
- здобувачі освіти (наукового ступеня), працівники закладу освіти (наукової установи), направлені Міністерством освіти і науки України за кордон на навчання, стажування, педагогічну, науково-педагогічну та наукову роботу на виконання міжнародних міжурядових та міжвідомчих договорів про співробітництво в галузі освіти та/або науки, міжнародних програм, проєктів;
- громадяни держави, визнаної в установленому порядку державою-агресором або державою-окупантом, або держави, що не визнає тимчасово окуповані території такими, що належать Україні.

Другим важливим пунктом Постанови, було розширено форми та види академічної мобільності. Зокрема, до форм академічної мобільності для **аспірантів, докторантів, викладачів і дослідників закладу освіти (наукової установи)**, окрім участі у спільних проєктах, викладання, наукового дослідження, наукового стажування, підвищення кваліфікації та участі у програмах кредитної академічної мобільності, визначених у Положенні-2015, додалися «інші форми (участь у семінарах, конференціях, виступи та публікації в межах певної спеціальності/галузі знань тощо), що не суперечать законодавству».

Також Постановою було удосконалено процедуру укладення договорів про академічну мобільність, розширено гарантії учасникам процесу та деталізовано порядок контролю за виконанням таких програм.

Тож для реалізації права на академічну мобільність в умовах воєнного стану науково-педагогічний працівник (НПП) може проходити стажування або залучатись до організації освітнього процесу іноземного закладу вищої освіти (ЗВО) у формі, яка встановлена в іноземному ЗВО відповідно до чинного законодавства.

У разі евакуації або самостійного виїзду здобувача / НПП за кордон, він може звернутися до іноземних ЗВО для участі в програмі академічної мобільності.

В більшості установ вищої освіти діє наступний алгоритм роботи академічної мобільності в умовах дії правового режиму воєнного стану:

1 етап – здобувач/ науково-педагогічний працівник має знайти програму підтримки самостійно або заповнити гугл-форму Відділу академічної мобільності https://docs.google.com/forms/u/0/d/1v1VJOF4yzdg7S3EDKcwms_Eg-srlBtv_ZbAX3vvkets/viewform?edit_requested=true.

2 етап – Після отримання підтвердження від іноземного або українського ЗВО Здобувач /НПП або ЗВО повідомляє про це Відділ академічної мобільності та куратора.

Для науково-педагогічних працівників документи оформлюються з огляду на особливості їх залучення до освітнього процесу у приймаючому ЗВО та можливості роботи над міжнародними науковими проектами.

Визнання здійснюється згідно чинних процедур та з огляду на вид мобільності (викладання/ стажування, проведення досліджень тощо).

Порядок реалізації академічної мобільності в умовах дії правового режиму воєнного стану (Наказ НУ/52/2022 від 14.03.2022) стосується виключно здобувачів всіх рівнів вищої освіти (бакалаврів, магістрів, аспірантів) та НПП, яким не заборонено перетин державного кордону України (виїзд).

Таким чином, регулюючими органами освітнього процесу досить ретельно виписано Порядок реалізації права на академічну мобільність. Тож заклади освіти мають змогу чітко орієнтуватися та формувати свою роботу у даному напрямку.

Література:

1. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності: постанова Каб. Міністрів України від 13 трав. 2022 р. № 599. *Офіційний вісник України*. 2022. № 42. С. 140.

2. Про затвердження Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання та стажування: постанова Каб. Міністрів України від 4 берез. 1996 р. № 287 Київ. *Урядовий кур'єр*. 1996.

3. Питання стипендіального забезпечення: постанова Каб. Міністрів України від 12 лип. 2004 р. № 882. *Офіційний вісник України*. 2004. Т. 1, № 28. С. 78.

4. Про норми відшкодування витрат, пов'язаних з направленням здобувачів освіти та наукових ступенів для участі у заходах, що проводяться в Україні та за кордоном постанова Каб. Міністрів України від 20 січ. 2010 р. № 82. *Офіційний вісник України*. 2010. № 7. С. 101.

5. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: постанова Каб. Міністрів України від 12 серп. 2015 р. № 579. *Офіційний вісник України*. 2015. № 66. С. 35.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-267-1/10>

HIGHER SCHOOL OF UKRAINE AFTER THE VICTORY

ВИЩА ШКОЛА УКРАЇНИ ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ

Hresko O. Гресько О.

*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри телебачення і радіомовлення
Навчально-наукового інституту
журналістики*

*Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
greskovolga@gmail.com*

*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри телебачення і радіомовлення
Навчально-наукового інституту
журналістики*

*Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
greskovolga@gmail.com*

Виклики і прогнози

Наразі в Україні дистанційна форма навчання в закладах освіти переважає внаслідок пандемії коронавірусної хвороби 2019 (COVID 19) з 11 березня 2020 року, а також введенням воєнного стану через російське вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року. За цей період трансформація традиційної освіти в цифрову відбулася практично. Однак вищевказані виклики негативно впливають на соціалізацію людини і якість освіти, загальний психологічно-емоційний стан усієї академічної спільноти, спричиняють виїзд українців за кордон, а відтак і ймовірне зменшення чисельності абітурієнтів аспірантури і докторантури в майбутньому.

Перехід на третій рівень освіти в Україні передбачає наявність вищої освіти. Згідно з опитуванням освітян закладів різного рівня акредитації методом глибинного інтерв'ю можна зробити припущення про те, що нове покоління українців, яке формується в іншій системі цінностей, може мати низький рівень мотивації навчатися в аспірантурі або докторантурі. Натомість може зрости інтерес до проведення досліджень самостійно у статусі здобувача або волонтера-дослідника з метою не